

[Bjørner.]

fatteren ind paa et andet Problem, nemlig de spildte Stemmers Problem, som ogsaa meget nemt kan løses gennem en mindre Ændring af den nugældende Valglov, en Ændring, som simpelt hen giver Vælgerne Ret til at foretage en subsidiær Afstemning, altsaa til i Stedet for blot at sætte et Kryds paa Stemmesedlen at sætte et 1-Tal ud for det Parti eller den Kandidat, Vælgeren først ønsker valgt, og et 2-Tal ud for den, han ønsker valgt, hvis hans primære Ønske ikke gaar i Opfyldelse.

Som sagt, hvis man kun tilstræber en matematisk Retfærdighed ved Mandatfordelingen mellem Partierne, behøver man ikke at gennemføre en saa gennemgribende Ændring af Valgloven, som der her er Tale om. For mig er Spørgsmaalet, om man ikke, hvis man endelig vil omkalfatre Valgloven, burde gøre det i Forbindelse med en Forfatningsrevision og saaledes, at man indfører et Valgsystem, der bevarer den politiske Magt hos Vælgerne. Retsforbundets Maal for Folkestyre er fri Valgret, det vil sige et Styre, hvor enhver, der har Ideer af samfundsmæssig Interesse, ogsaa har Ret til at fremsætte dem paa kompetent Sted. Under fri Valgret gør man hele Landet til een Valgkreds. Naar man nu hører, at et lignende Forslag er fremkommet i Norge, skulde der vel ogsaa være Mulighed for, at det kunde vinde Ørenlyd herhjemme. Til fri Valgret hører dette, at de Repræsentanter, der optræder paa Ting, stemmer med det Antal Stemmer, der staar bagved dem, det vil sige, at man giver dem Stemmevægt i Forhold til det Stemmetal, de har, og det vil i Realiteten sige, at man ved Behandlingen af hver eneste Sag fører Vælgerens Stemme direkte ind i denne Sal, at man gør hver eneste Afstemning herinde til en Folkeafstemning.

Jeg mener, at en saadan Reform meget vel kan forenes med Grundlovens Krav i § 32. Jeg vil gerne sige til det ærede Medlem Hr. Kristen Amby, at den Fortolkning, han gav af § 32 i Gaar, kan jeg ikke helt dele. Det primære, det fundamentale Krav maa være dette, at til Sikring af en ligelig Repræsentation af de forskellige Anskuelser blandt Vælgerne bestemmer Valgloven Valgmaaden og de nærmere Regler for Valgrettens Udøvelse. Dette er det fundamentale i § 32. Saa tilføjes der: herunder, hvorvidt Forholdstalsvalgmaaden skal føres igennem uden eller i Forbindelse med Valg i Enkeltmandskredse, og saa tilføjes der yderligere, at for det Tilfælde man vælger Kredsinddeling, skal der foruden til Indbygger-

antal tages Hensyn til Vælgertal og Befolkningstæthed. Jeg mener, at fri Valgret netop opfylder det Krav, Grundloven stiller om en ligelig Repræsentation af de forskellige Anskuelser, og den har ogsaa den Virkning, at den i allerhøjeste Grad knytter Vælgeren og hans Repræsentant nær sammen, det, som det ærede Medlem Hr. Harald Petersen efterlyste i Gaar i sin Tale.

Jeg tror ikke, der er Grund til, at jeg ved denne Lejlighed kommer ind paa Detailler med Hensyn til Princippet for den frie Valgret. Jeg vil blot nævne, at man ved Gennemførelsen af fri Valgret efter min Mening bør stryge enhver Aldersgrænse for Valgretten, ogsaa nedefter. Og dette kræver naturligvis en Forfatningsrevision, som vi forhaabentlig snart kan komme i Lag med.

Vi er vist fra alle Sider enige om, at den nuværende Aldersgrænse paa 25 Aar er urimelig, og Rigsdagen har uopfyldte Løfter i saa Henseende til den Ungdom, der ikke spurgte om Aldersgrænse, dengang det med den største Risiko drejede sig om at redde Danmarks Ansigt, og for hvem vi selv sætter en betydelig lavere Aldersgrænse, naar det drejer sig om at paalægge Ungdommen Forpligtelser, Skattepligt, Værnepligt o. s. v. Men det er muligt, at Indførelsen af fri Valgret forudsætter, at det politiske Liv kun beskæftiger sig med virkelig fælles Interesser og ikke som nu i høj Grad er en Kamp mellem Særinteresser. Saa længe Befolkningen ikke i højere Grad deler sig efter Ideer eller Anskuelser, men væsentligst efter økonomiske Klasseinteresser — selv om de jo ofte er indbildte —, er det vel tvivlsomt, om der kan skabes Forståelse for et Valgsystem, der giver Valgretten tilbage til Vælgerne og samtidig tager en Del af Magten bort fra Partierne. Jeg tror nu ikke, som det ærede Medlem Hr. Kristen Amby i Gaar, at der ligefrem skulde en Revolution til, der kunde da saa kun blive Tale om en aandelig Revolution; men jeg tror, man gør klogt i at besinde sig paa, at det er den Vej, vi skal se at komme ud. Naar vi er dør henne, at vort Regeringsparti ikke vil bøje sig for den relative Frihed, der er givet Vælgerne, men benytter sig af bunden Partiliste, naar det endda gaar saa vidt, at Kandidater, der er valgt af Vælgerne, maa trække sig tilbage til Fordel for Kandidater, der ønskes valgt af Partiet, men som er underkendt af Vælgerne, mener jeg, man har Lov til at sige, at Partierne har en alt for dominerende Indflydelse. Vi har før i Tiden mærket det, man kalder Rigsdagslede, og jeg tror, det er nødvendigt for Rigsdagen